

23 maja 2017 w Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie odbyła się polsko-ukraińska konferencja pod hasłem „Wielokulturowa Galicja”.

Przedstawiłam temat „C.k. Gimnazjum w Bochni jako przykład wielokulturowości narodowej i społecznej”, choć nie zabrakło także spraw wyznaniowych. W wystąpieniu omówiłam zagadnienie kolonizacji niemieckiej w Galicji, a zwłaszcza na bocheńszczyźnie, która przyczyniła się do „ubarwienia” lokalnej społeczności nie tylko o Niemców, ale też o ewangelików. Na terenie naszego cyrkułu powstało 12 kolonii niemieckich oraz zbór ewangelicki w Gawłowie. Grupę przybyszów w Bochni uzupełnili nauczyciele, zaczynający w I połowie XIX wieku napływać do zorganizowanego wówczas przez Piusa Riegera gimnazjum. Pierwszy zwerbowany przez Riegera nauczyciel pochodził ze Szwajcarii. Był to Józef Moser z Fryburga. Kolejni nauczyciele pochodzili z Moraw, Czech i Saksonii. Byli to: Franciszek Muderak, Antoni Watzlawik, Stefan Linerth, Franciszek Wassura (Waschura), Andrzej Hruby, a także Ślązacy: Franciszek Waniek i Jan Kanty Mika.

W pierwszych latach funkcjonowania szkoły synowie osadników niemieckich, czeskich i austriackich stanowili 25% ogółu uczniów. Przeważnie w trzecim pokoleniu ta młodzież była już zasymilowana, a nawet brała udział w powstaniach narodowych – listopadowym i styczniowym oraz w różnych konspiracjach, zawiązywanych na bocheńszczyźnie w latach 30. i 40. XIX wieku. Pozostałe 75% tworzyły: dzieci ze wsi, synowie włościan, właściciele mniejszych majątków ziemskich (ok.30%), dalej niższych urzędników i funkcjonariuszy państwowych i samorządowych (25%), samodzielnych przemysłowców, rzemieślników i kupców (ok. 7%), nauczycieli (4%), uprawiających tzw. wolne zawody umysłowe jak lekarze czy adwokaci (2,5 %), właściciele realności miejskich i pracowników przemysłowych (1%) i wojskowych (0,5%). Młodzież pochodzenia szlacheckiego, polskiego, stanowiła niecałe 5% gimnazjalistów.

Skład wyznaniowy uczniów był analogiczny to struktury wyznaniowej społeczeństwa bocheńszczyzny, z ogromną przewagą (ponad 90%) katolików. Żydzi stanowili mniejszość wyznaniową oscylującą w granicach 7 %, protestanci do 0, 45%.

Zofia Sitko